

ЕСКІЗИ НАД ВІДДАЛЮ

ОЛЕГ КОВЕРКО

ЕСКІЗИ НАД ВІДДАЛЮ

OLEH KOWERKO

SKETCHES OF THE REMOTE
POEMS IN UKRAINIAN

Cover design by Lida Petruniak

Published by
THE NEW YORK GROUP
New York — Chicago
1966

ОЛЕГ КОВЕРКО

ЕСКІЗИ НАД ВІДДАЛЮ

В-во Нью-Йоркської Групи

Нью-Йорк — Чікаго

1966

Обкладинка Ліди Петруняк

Друкарня Видавництва Миколи Денисюка
Printed by Mykola Denysiuk Printing Company

ЕСКІЗИ НАД ВІДДАЛЮ

Віддаль —
свавільний подув
далекого вітру,
що мчиться сонними полями
і розправляє босоніжними дотиками
кучугури зеленої трави.

Віддаль —
украдений дар із зятих рож,
що приносять спогад
і тебе
на відливах рослинного тепла.

Віддаль —
змучена снагою думка,
що пульсує важким
постійним ритмом
і пробивається стовбуrom самоти
крізь гратеги
калейдоскопних почувань.

Віддаль —
біле мерехтіння крил
на струменях долонь,
що розгалужують
хвилювання дерев,
і дрижання білого мармуру
на плесі синьої течії.

Віддаль —
біль білих акварель,
що вихитуються
у бронзових бруньках
на темних маяках
і ждуть щоб розприснутися
воском барв
і потекти рікою
липкого сузір'я.

Віддаль —
грудка туги
і сон білого тепла
у тенетах
золотої райдуги.

ЧЕКАННЯ

Я чекатиму на весну,
щоб зустрінути тебе
в саду райдуги,
на долонях білої лілеї,
на оксамитах червоних тюльпанів,
у поцілунку пів-місяця.

Я ждатиму. Довго ждатиму,
щоб побачити знову
синє коливання роси,
зелений розпач дерев,
бурю теплого соку
і плач білої кори.

Ждатиму.
Шукатиму твоє лице
у самоті
за параваном білих сліз,
у пориві
на схрещених стовпах землі,
у ніжності
на чорному шовку постелі,
у жертви
на дні хвилювань і болю.

ПІСНЯ ПРО ЮНІСТЬ

Ти юність. Лети із сонцем.
Лети на бронзових обіймах променів,
плетися зеленими покосами
неспілой отави
і розливайся скошеними запахами рути
серед гір тугої пам'яті.

Ти юність. Лети.
Пливи по синім виднокрузі моря
на нагих тінях стегон;
вийся довгими в'юнами
по слизькім камінні бистрої ріки
і ринь, мов ранній поцілунок
із берегів теплої ночі
і стрімких обривів розбудженого дня.

Лети. Ти сонце.

Лети і переплітайся летом ластівки

у млюсному вітрі весни;

досягай струнких корон беріз

і шукай ласк пестошів

на щоглах білої кори.

Пливи по верховіттях зеленого жару

і збирай розквітлу радість

із гнуучких обіймів верболозів;

пливи і досягай найтонші промені краси

із зелених шарудінь

різнобарвних відображенень.

Пливи.

Розплівайся раннім вітром

по склистих усміях шовкових трав

і збирай яскраві відблиски роси

із чорних очей квітів,

скрито криючись

перед палаючим обличчям променів.

Пливи по садах ірію

і ротом пий терпкий сік дерев;

створи із нього солодку радість нектару,

налий в горіючі ренети

і розведи казкові вітражі

на рвучих раменах закоханих сонетів.

Будь зі сонцем.

Пливи і смійся піснею соняшника.

Будь зі мною.

Пливи у сні зоряних ланів,
насолоджуйся теплим тілом ладану
і укладай незкінчені пестощі літеплих дощів
у плутанину паралельних дзеркал.

Пливи.

Лети,

і не прокидайся із сну соняшної райдуги.

ДВА ПОРТРЕТИ

Сімнадцять,
вісімнадцять,
мазки безжурних акварель
на канвах білих і м'яких.

Сімнадцять,
барви усміхів
і розпрыски кольорів
заплетеють веселкою бажань.

Вісімнадцять,
хотіння всякнуті
у радість барв
і в обличчя теплих відображенень.

ПІРАМІДИ РУК

Піраміди рук
будують з каменя тіло
і надають йому форму ритму.
Ритм, що пливе блідими лебедями
по синіх ріках рук
і заливає білі острови
теплими струменями розкішного виру,
бо в пірамідах рук
захований бальзам дотиків,
що вогкими пучками пальців
винагороджує виноградні грана
віддихом буття
і захватом смерти.

У пірамідах рук
ховаються бурливі бурі смутків
і розриви жалюгідної розлуки.
Вони,
мов міражі геометричних віддалей
суворо зносяться
четирма стінами трикутників
до шпилю мутного закінчення
і ненаситно б'ють
припливами водогінних громів
об гранітні піни
гіперболічних водограїв.

По пірамідах рук
роздаються складні склепіння
коридорних лябірінтів,
що насичують розум
скритими містеріями
недоступних зашептів;
бо в пірамідах рук
захований таємний погляд
спраглої пустині,
що сфінксом стереже
скриті скарби тіла.

НОСТАЛГІЯ СОСОН

Спливають зелені
відтіні сосон
по темних
стовбурах кори,
мов тиха задума
по кругозорому
блакитті.

Струї вітру
хвилюють віддихи корон
і граються
із вітами
неначе сонні струни
сонця в білім
павутинні.

Кінчики паростків
напинають тятиву
вічнозеленої весни
і розгалужуються
вогким запахом
розлогих дум
живиці.

Нап'яті пальці
звислих рук
ловлять тишу лісу
і подають її
до уст поживою
ніким неторканої
суті.

НА СЛІДАХ ВЕСНИ

Ти приходиш до мене
в краплинах пестощів дощу
і спливаєш пасмами часу
по моїм затъмаренім обличчі.

Ти преображаєшся в барабанних
променях сонця і пробиваєшся
струменями золотої пряжі
крізь зелень лісу.

Я прислухаюся до тиші дерев
і пальцями голублю дотик
твого теплого тіла.
Твій образ тіниться
на зелених дзеркалах листків
і гомоном луни торкає
корону моєї ніжності.

Ти приходиш
в півсонних снах
і мої уста заливаються
струменем твого віддиху.

Ти приходиш
із закритими повіками ночі
і запліднюєш біль туги
у кінцівках розлитого тепла.

Ти спурхуєш трепетом радости
із губ весняного зриву
і пелюстками усміхів
лоскочеш долоні моєї душі.

Ти приходиш бо ти Весна
і приходитимеш завжди
на оновлених тінях
глибоко втоптаних слідів.
Я пальцями перегрібатиму
упавші листки
і завжди шукатиму тебе
в стопах сорокопуття.

ІРВІНГС

У примрежених очах довкілля
вібрують звуки дисків
і терапевтика танців.

Кроки непевних закаблуків
вибивають такт шалу
по плятформі чорної теракоти.

По струнах оп'яніння
протягаються думи диму
і нікотинний віддих
закурених легенів.
В кутах колотяться
питомці самоти
з очима скляної розради
і дожидають виприсків тепла
із стін гіпсу і облич машкари.

Неповоротливо проходить час,
мов ніч серед глухого трясовиння.

Серед матових лямп
немає дня ні сонця
тільки криги стін
і безвіконня напитків
на довгих контурах стола
з знаком питання.

БЛАКИТНА НОСТАЛГІЯ

Ти змучена.
Спочинь.
Лети.
Лети тепер на віях вітру,
бо в твоїв очах лаври радости.

Я заплету зелень лісу
у твоє волосся
і пошлю шукати
блакитних променів туги
серед глухого безділля
ласкавих лип.

Тоді я буду радий,
радий як рання роса
на оксамитних стеблах
сонної конвалії,
бо ти полетіла з вітром
і залишила сліди туги
на вогких барвах цвіту.

Серед пожовкливих корон дерев
я залюбки ждатиму
на випар осені,
щоб полетіти малою молекулою
на зустріч з тобою;
полетіти,
щоб уже ніколи не повернутися
із світу блакитної туги.

КІМНАТА САМОТИ

Стосном нездійснених світів
в кімнаті самоти куйовдяться бажання.
В глухих кутах перекликаються луни.
Скостенілі відгуки кришать відбитки минулого.
З спітнілих стін виприскують жалі досад
і котяться долівкою погаслих почувань.

Тихо зідхає таємний цвіт любови
і плачуть мутно луни по кутах.
У стислім гробі нагих тіл самота
чавить пристрасть себелюбів
і змучених снагою дів.
Страждає розпач пустки в чужоложжі.

В кімнатній самоті постаті стоять.
Не зустрічаються віч-на-віч уста,
бо лицемірний усміх криє профілем буття.
В кімнатній самоті ти і я, та нас ніхто
не може бачити, бо ми не маєм зовні меж,
а кімната мертвa, розумом, тілом і життям.

МОВЧАЗНА ЯБЛУНЯ

Захід випромінювався безупинним ритмом
і догоряв у центрі ядра.

Жар палаючого міста
відтискав лет променів на умі.
На лавровій траві дві вітки яблуні,
одна тінь і чотири листки.

Корінь кори зів'яв.
Ти пізнала овоч яблука
і сік краси із спраглих рук.

На зелених вітах звілося ридання.
Губи тремтіли сполохом розлуки.
Спраглий вітер ждав розради.
Безпорадний погляд пронизував питання —
шукав притулку, мов вільхи листя у дощі.

Шелест дерев приносив роздуму.
Сонце пірнуло за обрій, щоб зринути...
Дерево яблуні охолоджувало мовчанку.
Думка панувала над спокоєм.

Ти зрозуміла: матір —
постійний біль і жертва.

ВІДБИТКИ ВРАЖЕНЬ

Ти юна. Так.
Лиш відблиск квітлих мрій
злеген'ка стукає
об силуетку дійсности.

— — — — —

Задихано палахкотять
твої уста, впізнавши
сонний бліск колисаний
невинним помислом дитини.

— — — — —

Із віддихів зідхань
різьбар іній
різьбить на склі
сріблисті міти почувань.

НА ПРОВЕСНІ

Швидким летом
рослинних рук
насторожуються свіжі віти
і шукають приспівів весни
у квітах олеандрів і бозу,
не знаючи,
що весна приходить
на вітрах степів
і тихих лементах жайворона.

Нестерпно ждуть
неспілі овочі ранніх лиць,
щоб упитися струменями
таємного соку
із зеленого зілля землі,
не знаючи,
що з джерел крутого коріння
випливають тужливі звуки луни,
немов нап'яті шхуни
із замрячених лиманів смутку.

Занадто швидко зріють
розгублені ягоди зіниць
серед уяв сирого лика
і ніколи їм
побачити
радісних сліз лілеї,
почути
віщих дерев голосіння,
торкнути весну
в закутаних коконах нетлі,
поплисти
по німім плесі місяця,
і побувати
на вогкім березі ночі.

КАМЕРА-ЛЮЦИДА

Ти хочеш дивитися
крізь пурпурове скло вікна
і бути вільною. Це легко.
Вглибітися у стогін дня
і бачити жадоби носіїв
з п'ятном снаги в очах,
з слізою кислого вапна,
тяжке розбурхане презирство.

ПІСНЯ ЧОРНОГО РОЗП'ЯТТЯ

... ступає час
по сотих кряжах
зморшків і жалів
із порожнечею
льодяних криг
проходить
повз роздоріжжя
неба і землі
де сором і страх
стоять у сорок
розкроках кривих
молиться
біля престольної вівці
де правлять
лжежерці
і мочать в крові стихарі
страждає
під вкопаним хрестом
де чадять жертви каїнів
і нагар семисвічників
споглядає
на чорний брук життя
де з четками
клякнула розпач
піdnіши руки в небеса
і молить сина
щоб зйшов з хреста ...

ЗА СТЕФАНИКОМ

Люди!

Люди, переступайте
дуб моєї труни,
а я вам розкажу про життя.

Я вам розкажу про життя,
що розбіглося заскорузлими полями поділля;
життя,
що стояло передо мною, мов мур
переляканіх орбіт.

Я його пізnav пристрасно,
бо я стояв навпроти нього з розбитою головою
і описував його обличчя;
обличчя,
що ховалося за закритими віконницями світу
і оплакувало мутними гримасами
гірке горе
сільських маскарад.

Люди! Переступайте!
Я розкажу, як тужив ліс
і плакало село за рекрутом.
Розкажу про небуденні новини,
і про дитячі пригоди над ставом.

Переступайте! Сміло!
Я вам розкажу,
як я стояв на вугіллі своєї хати
і простягав руки до життя,
а воно приходило до мене
гірким ліком полину
у рапавих жменях
почорнілої розпуки.

Люди, не лякайтесь,
переступайте,
а я вам розкажу про життя.

БЕЗКРАЄ ОЗЕРО

Летить холодне
світло зір
і розбиває темний вир
об плесо гір.

На гривах круглих хвиль
гойдаються язики,
зелений усміх жаб
і сині ікли ядовиті.

Вужем ховським
плівуть розтяглі
брижі мли і коляться
об берег білої скали.

На прибережжі
чорної снаги тремтить
просохлий лист осик,
немов повія над життям.

Під поверхнею води
зелені леза осоки
колишуть відбитки
ножів і списів.

Немає дна.
В глибинь холодну
льодяну поринає
струмінь, тінь і час.

У САДАХ ХОЛОДУ

Легко зривати овочі плям
у садах холоду,
бо тоді лиця дерев
не торкають осередку суті
і час не муляє кору спокою
своїм невпинним пульсом.

Тоді сліди зволожених губ
не лишають м'якого більма
на мороках дня і самоти ночі.
Скрипіт сухих вітів
не віддає відгуків луни
і ніхто не ковтає барв краси
з розпещених завіс тіла.

Тоді тільки вгинається
рудке брусся дерев,
що шукає соків спокою
у розкроках вогкого забуття
і в звоях липкого листя.

ЗБИРАЧ

Я збирач мертвих поцілунків.
Я ходжу тротуарами прямокутних вулиць
серед сирої безсонниці
двадцять-четири годинного гулу
і зраховую кроками стіп
квадратні мірила кожноденної розлуки.

Я збирач нереальних радощів.
Я прокрадаюся суворими смугами смутку
серед стерильних велетнів бетону
і розмовляю з проміннями сонця,
що скапують розпорощеними іскрами сірки
із сталевих шкелетів заякореного міста.

Я збирач. Я проходжу парками попурі,
що розтягнулися зимною розрадою
серед задимлених костерів нового завіту
і збираю зелені очі квітів.
Так, я збирач, я збираю біль білого безквіття
із усміхнених облич ілюзій;

я збираю глейкі обійми болю.
Я ступаю по монотонних пасмах часу
в похміллі павутинної плутанини
і розбуджую потоп пориву
на грані кратеру й вогкого заніміння,
а потім зникаю на росах трав, невмиваючись.

Я збирач.
Я збираю мертві поцілунки.

У ЗАВУЛКУ НОЧІ

Сон демона горить
на престолі денних лон.
У сирість спраглих піхв
вринає стогін, біль, і кров,
і зелень в'ялої кори.

Сон демона дрижить,
і пальці корятъ млостъ.
Застиглий м'яз собакою гарчить
і жде на ржавий болю стиск
і зрив із кутої снаги.

Немає виходу, і бурі рев
сопе, хвилюється, німіє;
піниться оскаженілий молосний тиск.
Екстаза топить корінь, тінь і злив дерев
і творить самогубства профіль.

Пристрастъ покорює усе
і морщить гріх риданням.

МЕСНИК

Весло пронизало застигле плесо,
човен задихано пристав.
Над берегом заклекотіли рани,
і біль почав точити чорну рінь.

З імли прозрів сердитий ранок.
Об пута самоти ударив гін.
На бистрий ум наплили плями —
жах ум отрутою покрив.

Царинний відблиск утопився,
і туга, мовчки, вбила стогін лона.
У нагу тінь ударив повені проклін:
мій ангел помсти народився.

НЕПОСЛІДОВНІСТЬ СВІДОМОСТИ

Бігом, бігом,
думай, думай.
Бігом біжи
по колючих шпильках сосон
ледве торкаючись струнних корон.
Бігом, бігом,
хай стоси брів
розгребають брунатні брили болю
і жбурляють ласки білих лик
об прямовисні стовбури
стрункого брусся.

Думай, думай,
бігом, бігом.
Бігом біжи
по закутих контурах чорних рук
ледве пізнавши розтягле лоно мук.
Бігом, бігом,
хай повздовжні верстви
протинаючого зойку не просякають шторів зору
і не томлять зимніх припливів зідхань
строгими хмародерами
пристрасного міста.

Бігом, думай,
бігом, думай.
Бігом біжи
по шорстких бруках Бродвеїв
ледве спостерігаючи видовище неонів.
Бігом, бігом,
хай дійсність реву
повзе чорними смугами асфальту
і розбиває регіт швидких кроків
об сірий пісковик
квадратних хідників.

Думай, бігом,
думай, бігом.
Думай. Думай димом давніавнів,
бо в тебе розум
і божевільний вир
розбитих діадемів.

РАНОК У ПІДЗЕМЦІ

У підземці
настирливі види,
і лиця гриму
на рейках наколесних катакомбів.

У підземці
зизоокі зигзаги зіниць
із розтопленого воску
серед очей матового зору.

У підземці
відводнені черепахи
на рапавих і хитких
плошинах крісел.

У підземці
люди.

„ЯК ПРОКИДАЮСЯ ОПІВНОЧІ”

Лягуна юрби горить за обрієм повік
і набрякають в барві темні очі;
далеким поглядом холодних вій
мистець малює сцену уст і сонце.

Помалу плутаються зорі барв,
етери, білих канв естради;
тремтять тополі, пензлі зимніх рук,
розлиті в слоях фарб ескізної екстази.

У лябірінтних скелях темних урн
нуртує колір бистрих бур, немов,
яскраві відгуки, нап'ятих лір заграви.
Квилить дванадцята і вир олійної машкари.

БУРЯ НАБЛИЖАЄТЬСЯ

По розколинах розбурханих зворушенъ
бредуть насуплені мороком думи.
Переживання куделиться виром розпуки.
Буде громовиця.
Буде громовиця
і в скронях прискорених пульсів
гудітиме розривний ритм мотору;
скрипітиме круглий писк коліс
і напруження просуватиметься
мертвим тиском сліз
по наструнених завісах щелепів.
Так. Буде громовиця,
і блискавки досад різьбитимуть
чорний базальт розуму
грізними клинами зимних громів!

ПІСЛЯ БУРІ

Після бурі, думи,
мов лелеки
пролітають тихим летом
витончених крил,
і вагаються позами акробата
на наструнених струменях непевності.

Тіло не відзивається,
і ніхто не спинається
по нетривких щаблях неприсутності,
щоб добитися до суті,
і стати мертвим
після спаленого завершення.

По довготривалій бурі
настає сутінь,
і тільки за вікнами зору
скаче дійсність.
Скаче, мов проворний балетмайстер,
по сцені чутливої сітківки
і шукає оплесків признання
в театрі обезлюднених понять.

ВИД З ПРОСТОРУ

Уява, мов Сатурн
увихається у холодному
просторі безконечних перстенів.
Космічна мряка
кошмарить зіниці зір
і губить погляд радости
на дорозі молочного сузір'я.

Липкі клітини розуму,
набрякнувши нектаром виду,
творять вогкі випари
серед сітчастих небосхилів
і удають, що бачать
як далеко внизу цвіте Парнас
і буревіють білі хмари
на блакитній копулі всесвіту.
Удають,
що відчувають віддихи
всетривалих почувань
бога ідола і бога Ероса;
віддихи, що палають
на хвостах орнаментальних комет
і на обманах
бистрих блисків Епікура.

СУБОТНЕ ЗМЕРТВІННЯ

Сьогодні у мене субота.
Я спочиваю.
Мій розум лежить
спокійним сном
у сірих щілинах черепа.

Сьогодні я спокійний,
бо ніхто не коловоротить
уяви
моїх внутрішньочерепних
почувань.

Сьогодні я сам.
Я сам з собою в собі,
і ніхто не дратує
порожнин моїх вух
барабанними обіцянками
завтрапішніх великомоднів.

Та скоро буде ніч,
я стану мертвим,
і чашка черепу опустіє.
Тільки
на вогких заглибинах щелепів
залишаться близни бальзаму,
і навіть це
дратуватиме ніздря прохожих.
Вони з саркастичним недовір'ям
постійно будуть питатися
чому череп став пусткою,
і не знаходитимуть відповіді.

КАМЕРА ОБСКУРА II

Час посувається
шістдесят секунд на хвилину,
шістдесят хвилин на годину,
а у мене він стойть на місці.
Стоїть, мов сталева штаба
шторцом застромлена
в прямокутних стінах гіпсу.

Час стойть.
Час стойть,
я закриваю очі,
щоб відчути його штильні смуги
на своїм обличчі
і бачу крізь гратег своїх повік,
як велетні рожевого світла
повільно перекидаються
сірими кулями буденної носталгії.
Їх рухи пересуваються
завислими моментами нерухомости,
мов виснажені зв'язи тіла
на розведених дорогах грязі,
що плентаються нескінченими
апокаліпсами цілоденних турбот,
на дорогах, де розпливаються
калюжі дзеркал параноями бурливого дня.
На масках лиць
де чорні барикади брів
борознять спліснілі спливи
кардонічних гримас.

Час стоїть.

Час стоїть, мов зимна зоря
серед замороженої порожнечі простору.

Час стоїть.

Час стоїть, мов жадібний їжі страхопуд
серед поля неурожайних жив.

Немає зв'язку.

Немає стосунку.

Тільки на обезвітрених
шнурах білизни висять білі хвартухи
і задихає штиvnість крохмалем.

Час стоїть.

Я радий, що під закритими повіками
поволі засихають вказівки годинника;
сохнуть, мов липкі скази пасти
на руках пекаря
після розмісу густого тіста.

Так,
я радію,
що я спинив час,
і саркастично речочуся
над обезсиленим безглуздям
цифербллятних лиць.

Я спинив час,
так,
і він стоїть застремлений
в застиглім тонусі призначення.

ПРОБУДЖЕННЯ ЛЕВІАФАНИ

Тіло розхитаної маси
збувається маєстатних
коловоротів екстази,
і загони велетенських хвиль
роздивають віддихи
грімких акордів
об груди запіненого виру.

Струмені розтроюдженого пориву
розтискають відтиски нагих обіймів,
і глибоко вглиблюються
у рев раменної стихії.
Обривається закуте коріння ритму,
і розбурене зусилля дає життя
безіменній потворі,
невідомій левіафані,
жительці зеленої ріллі.

ЗМІСТ

<i>Ескізи над віддаллю</i>	5
<i>Чекання</i>	8
<i>Пісня про юність</i>	9
<i>Два портрети</i>	12
<i>Піраміди рук</i>	13
<i>Носталгія сосон</i>	16
<i>На слідах весни</i>	17
<i>Ірвінгс</i>	19
<i>Блакитна носталгія</i>	20
<i>Кімната самоти</i>	22
<i>Мовчазна яблуна</i>	23
<i>Відбитки вражень</i>	24
<i>На провесні</i>	25
<i>Камера-люцида</i>	27
<i>Пісня чорного розп'яття</i>	28
<i>За Стефаником</i>	29
<i>Безкрає озеро</i>	31
<i>У садах холоду</i>	32
<i>Збирач</i>	33
<i>У завулку ночі</i>	35
<i>Месник</i>	36
<i>Непослідовність свідомості</i>	37
<i>Ранок у підземці</i>	39
<i>,„Як прокидаюся опівночі”</i>	40
<i>Буря наближається</i>	41
<i>Після бурі</i>	42
<i>Вид з простору</i>	43
<i>Суботне змертвіння</i>	44
<i>Камера обскура II</i>	45
<i>Пробудження левіафани</i>	47

